

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) LVI (50)

Štev. (Nº) 18

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

8 de mayo - 8. maja 1997

Po preizkušeni scenariju

Ker je v Sloveniji na oblasti nekoč totalitarna, sedaj pa deklarativno „demokratska levica“, opažamo, da uporablja vedno isti scenarij v pogovorih s svojimi sogovorniki, pa naj bodo to druge stranke ali pa skupine civilne družbe. Kadar se kakšen predlog ali zamisel ujema z njeno ideologijo in interesi, ga najprej predstavijo mediji kot odlično in evropsko rešitev, ki nedvomno zasluži zakonsko podporo. In seveda, ker je to želja „javnosti“, jo oblast nemudoma uresniči. Kadar pa kaj ni po volji „levici“, se po medijih začnejo oglašati „strokovnjaki“, ki tako zamisel počasi, a vztrajno spodbijajo z zavajanjem in polresnicami, če že ne z lažmi, njeni zagovorniki pa nimajo dostopa do medijev. Po takem scenariju so se odvijali tudi pogovori med državo in Cerkvijo v okviru krovne komisije. Ko so se na primer dogovarjali o šolstvu, je ista vlada, ki naj bi našla zadovoljive rešitve za oba partnerja v krovni komisiji, že pripravila predlog zakona o šolstvu, ki ni v ničemer upošteval cerkveni predlog. **Za navideznim dialogom se je uveljavilo razkazovanje moči, ki že meji na objestnost in bolj spominja na totalitarne manire kakor pa na demokratično razpravo.** Vse kaže, da se bo ta že preizkušeni scenarij nadaljeval tudi pri oblikovanju predmeta Verstva in etika.

V komisijo, ki pripravlja ta predmet, so šolske oblasti imenovali tudi dva strokovnjaka s Teološke fakultete, ki je članica Univerze. S skupino sodelavcev sta pripravila evropsko primerljiv predlog tega predmeta, ki upošteva tudi psihični razvoj učenca in, kar je zelo pomembno, se giblje v okviru veljavne zakonodaje. Vendar je bilo to Sizičovo delo: v komisiji sta bila preglasovana. Hkrati so se v medijih pojavili strokovno povsem neutemeljeni in zgolj zmerjaški napadi na ta predlog. **Predlagatelj je bilo potrebno diskreditirati in glavni očitek je bil, da nimajo pojma o ničemer, ker so katoličani in samski.** Torej nadvse „strokoven“ argument iz ust „strokovnjaka“, ki je avtor sedaj sprejete podlage za predmet Verstva in etika!

V zadnjih tednih pa so se pojavili zapisi, da pri tem predmetu sodeluje tudi Cerkev. To je seveda debela laž, zavajanje in manipulacija. Iz izkušenj je moč sklepati, da hoče tako pisanje prebuditi „zdrave sile“ in „varuhe“ ločitve med državo in Cerkvijo. Ti se bodo spet zgražali zaradi sodelovanja teologov v pripravi tega predmeta in zahtevali njihove glave. Pri tem pa sploh ni važno, da je **Teološka fakulteta članica Univerze in da so teologe v to komisijo imenovali ustrezne šolske - ne cerkvene - oblasti.** Nedvomno pa je končni cilj tega manipuliranja izločitev diplomantov in diplomantk Teološke fakultete iz poučevanja tega predmeta. Nič ne pomaga, če imajo diplome državne univerze in so za sedaj zanesljivo edini usposobljeni za poučevanje tega predmeta, že vnaprej so ožigosani, ker so za nekatere „moralno-politično“ oporečni. Tisti, ki so postali „demokrati“ na hitro, očitno še niso utegnili prebrati Ustave do 14. člena, ki zagotavlja enakost vseh pred zakonom, ne glede na vero ali drugo prepričanje.

Dejstvo je, da ima ustrezen program za

ta predmet samo Teološka fakulteta. Po eni strani namreč temeljito strokovno obdela religijski pojav in posamezna živa verstva, po drugi strani pa vsestransko osvetli krščanstvo v celoti in posebej večinsko Cerkev pri nas. Prav tako so študenti pedagoško in didaktično usposobljeni za poučevanje verstev in etike, saj to zahteva poseben način podajanja, ker bi sicer dosegli nasprotno učinke od pričakovanih. Verstva so svetovi, galaksije smisla, pomena, modrosti in navdiha in kogar ne očarajo in jih ne vzljubi, jih preprosto ne more preučevati in poučevati z radovedno kritičnim umom. Tzvetan Todorov, mednarodno priznan strokovnjak v vedah o človeštvu, je zapisal: „Danes sem prepričan, da ni mogoče neprepustno ločevati med znanstvenikom in tem, kar preučuje. V vedah o človeku ne napredujemo resnično, če ni del znanstvenikove izkušnje vključen v to, kar preučuje. To seveda ne velja za naravne znanosti, ko npr. preučujete rastline ali mehkužce“.

Pobudnikom kampanje dezinformacije, ki se je začela v zvezi s predmetom Verstva in etika, je kaj malo mar za dejstvo, da Cerkev nima nič pri tem in da Teološka fakulteta kot članica Univerze že usposablja strokovnjake za ta predmet. Nazadnje jim je tudi malo mar, ali bo ta predmet korišten ali ne, važno je le, da bo v skladu z ideologijo „levice“ in pod njenim nadzorom. **V takih stališčih pa seveda nima stroka kaj početi, dovolj je, da si „strokovnjak“ s prave strani.** Človek bi si želel, da se moti, toda obnavljanje že preizkušenega oblastniškega scenarija ne daje nobenega upanja za strokovne vsebinske in pedagoške rešitve. Žal, še ena zamujena priložnost na šolskem področju, ki se pridružuje številnim drugim, na katere opozarjajo pedagogi in strokovnjaki z drugih področij. Še en simptom, ki razodeva, na kako trhljih strokovnih temeljih se gradi naša šola.

Drago Ocvirk - Družina št. 18, 4. maja

Praznovali so 1. maj

Praznik dela so v Sloveniji slavnostno obhajali. V Ljubljani in okolici je Zveza svobodnih sindikatov (levičarska) organizirala praznovanje na Rožniku. Udeležence je pozdravil ljubljanski župan Dimitrij Rupel. V Mostecu je slovesnost pripravila Konfederacija novih sindikatov Slovenije Neodvisnost; navzoče je nagovoril predsednik France Tomšič. Osrednja prireditev komunističnih sindikatov pa je bila na Socerbu, kjer je nastopil Tržaški partizanski pevski zbor in govornik Matjaž Kmecl. Osrednja mariborska proslava je bila v Brestnici ob mariborskem jezeru (glej sliko).

Zgodilo se je v Sloveniji

KDAJ BO IMENOVAN SEKRETAR ZA SLOVENCE PO SVETU?

Vladna koalicija se ne more in ne more domeniti, kdo bo državni sekretar za Slovence po svetu. Že mesec dni je to mesto prazno po odhodu dr. Venclja. Sedaj je prevzel začasno to mesto kot vršilec dolžnosti Uroš Mahkota z zunanjega ministra.

ZERNATTO IN KOČEVSKI NEMCI

Koroški deželni glavar Christof Zernatto si je z delegacijo 27. aprila ogledala najpomembnejše zgodovinske in aktualne kraje kočevskih Nemcev. Zernatto je nato na novinarski konferenci v zdravilišču Dolenjske toplice izrazil podporo koroškim kočevskim Nemcem, v simbolično podkrepitev te povezave pa je položil tudi temeljni kamen za spominski obelisk na pokopališču v Starem logu.

REFERENDUMSKA DEMAGOGIJA

Ker prepričljivih strokovnih razlogov proti vračanju gozdov Cerkvi ni, naj bi pomagal referendum. Toda, ali lahko uporabimo referendum proti ustavi in jasnim pravnim načelom, sprašuje v komentarju Družine 24. aprila dr. Anton Stres in pravi, da gre za politično demagogijo in za vprašanje prestiža: kdo bo koga. Gozdovi so postali stvar razdraženih čustev, politikantske računice in ne trezne presoje. Glede razsodbe ustavnega sodišča, da Cerkve ni mogoče enačiti z zasebnimi lastniki, pa dr. Stres pravi, da stališča ustavnega sodišča ni mogoče tako preprosto ovreči, kakor je bilo to v navadi v „revolucionarnih“ časih; obenem pa je prepričan, da ne gre za gozdove, temveč za netenje sovraštva do Cerkve in za izkoriščanje tega sovraštva za svojo politično propagando.

DRNOVŠEK V ZDA

Predsednik slovenske vlade Janez Drnovšek je 2. maja odpotoval v Združene države Amerike, kjer je vnovič predstavil pričakovanje Slovenije, da se vključi v zvezo Nato v prvem krogu njene širitve. V Washingtonu se je sestal s svetovalcem predsednika Clintona za državno varnost Bergerjem ter z ministrom za obrambo Cohenom. V torek se je Drnovšek srečal tudi s predsednikom odbora za mednarodne zadeve v kongresu Gilmanom, ter s senatnim zunanjepolitičnim odborom. Vodil jo še v ponedeljek konferenco držav članic Cefte v New Yorku, ki ji letos predseduje Slovenija.

PREDSEDNIŠTVO SKD

Alternativne struje pri krščanskih demokratih nimajo pravzaprav nobenega predsedniškega kandidata in ga mrzlično iščejo, pa ne dobijo. Le Edvard Stanič, bivši glavni tajnik Slovenskih krščanskih demokratov in oseba, ki je v SKD najbolj napeljavala vodo na Drnovškov mlin, je izjavil, da bi kandidiral za predsednika SKD na bližnjem kongresu, vendar le v primeru, „če bi bil konsenz v alternativni in če bi ta skupina mojo kandidaturo ponudila tudi drugim...“.

DVOJEZIČNA ŠOLA V BENEČIJI

Vodja kabineta italijanskega ministrstva za šolstvo Gianni Frainitto je slovenskemu senatorju Darku Bratini izročil 30. aprila odlok o izenačenju zasebne dvojezične šole v Špetru v Beneški Sloveniji z državnimi šolami. Do parifikacije bo prišlo z novim šolskim letom. Na srečanju na ministrstvu so govorili o najbolj žgočih vprašanih slovenske šole v Italiji: od problema avtonomije pedagoškega liceja A.M. Slomšek v Trstu, avtonomije in imenovanja samostojnega funkcionarja za slovenske šole v Rimu, vprašanje osebja pa do priznanja Sindikata slovenske šole in zaščite slovenskih šol. Slovenski šolniki so tudi izročili spomenico s svojimi zahtevami.

ŠE ŽALUJEJO ZA TITOM

Zveza antifašističnih borcev Hrvaške je predstavila letošnji program ob obletnici Titove smrti. Žalna slovesnost, na kateri pričakujejo tudi predstavnike Zveze antifašističnih borcev Slovenije in BiH, naj bi bila 4. maja ob 15.05 pred Titovo rojstno hišo v Kumrovcu.

GENERAL NATA O SLOVENIJI

Predsednik vojaškega odbora zveze NATO general Klaus Naumann je na obisku v Sloveniji izjavil, da je z vidika zveze NATO Slovenija glede priprav svoje vojske na vključitev v Severnoatlantsko zvezo dosegla izredne dosežke in je na dobri poti. Zatrdil je, da bo v Bruselj prenesel „izredno pozitivno sporočilo“. Predsednik vojaškega odbora zveze NATO je menil, da je Slovenija v zelo kratkem času izredno veliko dosegla tudi glede na dejstvo, da je morala vojsko graditi od začetka. Opozoril pa je, da je treba pri doseganju povezljivosti slovenskih sil z zavezniškimi še veliko postoriti, saj gre za proces, ki bo predvidoma trajal več let.

PREDSTAVNIKI KOROŠCEV V DZ

Predsednik Državnega zbora Janez Poldobnik je v okviru priprav na uradni obisk v Avstriji sprejel predstavnike slovenske manjšine v Avstriji, med drugimi predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev Nantija Olipa. Predstavniki slovenske manjšine v Avstriji so predsedniku DZ predstavili specifično problematiko manjšine, težave, s katerimi se srečujejo, ter predloge za izboljšanje položaja manjšine.

PRIPRAVA ZA VSTOP

V mestu Rust am See v bližini Dunaja je konec tedna bilo dvodnevno srečanje, ki so se ga udeležili ministri za ekonomske zadeve Slovaške, Češke, Madžarske in Slovenije z ekonomskim ministrom Avstrije. Glavne teme srečanja so bile priprava pridruženih članic Evropske zveze na polnopravno članstvo, možnosti za poglobitev gospodarskih odnosov in odprta vprašanja, povezana s Svetovno trgovinsko organizacijo (WTO). Slovenski minister za ekonomske odnose in razvoj Marjan Senjur je imel v okviru srečanja tudi več dvostranskih pogovorov.

Žalostne številke

Naravni prirastek prebivalstva v Sloveniji pada iz leta v leto (po Družini).

Leta 1951	je bilo rojenih v Sloveniji	34.819	otrok,
	umrlo pa je isto leto	18.497	oseb,
	naravni prirastek je bil	16.322	oseb.
Leta 1971	je bilo rojenih	28.876	otrok,
	umrlo pa je	17.425	oseb,
	prirastek je bil	10.852	oseb,
Leta 1991	je bilo živorojenih še	21.583	otrok,
	umrlo pa je tisto leto kar	20.012	oseb,
	prirastek je tako bil le	2.259	oseb.
Leta 1994	pa je bilo rojenih še samo	19.464	otrok,
	umrlo pa	19.359	oseb,
	torej naravni prirastek le	105	oseb.

Evropski mesec kulture - Ljubljana 1997

Potem ko so se v vlogi gostitelja Evropskega meseca kulture (EMK) v letih od 1992 do 1996 zvrstili Krakov, Graz, Budimpešta, Nikozija in Sankt Petersburg, se bo 15. maja v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma uradno začel EMK Ljubljana 1997. V scenem prizoru bodo nastopili orkester Slovenske filharmonije, skupina Laibach, Akademski pevski zbor Tone Tomšič in solisti.

Začetek prireditev v okviru EMK bodo oznanili tudi mestni in obmestni cerkveni in drugi zvonovi, in sicer s koncertom mesta zvonov: *Instabilis clAmor - Ljubljani Ljubljani*, čigar avtorji so španski umetnik Llorenç Barber, Studio za tolkala ter študentje z ljubljanske Akademije za glasbo in Teološke fakultete.

V času EMK se bo v slovenski prestolnici na številnih zaprtih prizoriščih in še posebej na prostem zvrstilo več kot 200 pri-

reditev, in sicer glasbenih koncertov, opernih, lutkovnih in gledaliških ter plesnih predstav, razstav, filmskih in video predvajanj, simpozijev, umetniških delavnic, pouličnih dogodkov, multimedjskih projektov ter posebnih prireditev za otroke in mladino slovenskih umetnikov in avtorjev iz številnih evropskih držav. Nekaj prireditev, predvsem razstav, se je začelo že pred uradno otvoritvijo. Pri tem bomo sodelovali tudi Slovenci iz Argentine.

Ob EMK '97 bodo med drugim izdali tudi več knjig: Portreti sodobnih slovenskih glasbenih ustvarjalcev, Antologija sodobne slovenske književnosti v angleščini, v francoščini pa izbrane pesmi T. Šalamuna.

Revija Literae Slovenicae bo v angleščini predstavila šest sodobnih slovenskih dramatikov, v slovenščini in angleščini naj bi izšel zbornik Ljubljana, mesto kulture.

Arhivi UDBE

V prostorih Arhiva Slovenije so predstavili novo pridobitev arhiva - računalniški skener za sodoben način reproduciranja in varnostnega ohranjanja papirnega gradiva in mikrofilmov na magnetne in optične medije. Skeniranje arhivskega gradiva poteka v slovenskih javnih arhivih od konca lanskega leta, medtem ko je bilo od leta 1972 gradivo le mikrofilmirano. Skeniranje je pomembno zaradi vzpostavitve računalniško vodenega arhivskega sistema. Ta bo poleg računalniških informacij o vsebini arhivskih fondov in zbirk omogočal uporabo posameznih dokumentov prek računalniških zaslonov tako v okviru interne mreže Arhiva kot tudi pošiljanje teh informacij in slik dokumentov z elektronsko pošto do uporabnikov in vključevanje v medomrežje.

Skenirano gradivo, bo omogočalo tudi reševanje močno poškodovanih mikrofilmov nekdanje Službe državne varnosti ali Udbe, ki izvirajo iz obdobja med letoma 1945 in 1955 in kateri izvorniki so bili v večini uničeni. Gre za dragocene t.i. udbovske dosjeje, ki naj bi bilo doslej pregledano šele 5-odstotno, nanaša pa se na domače in tuje dogodke po letu 1945 in še posebej na številne posameznike. Skoraj polovico tega fonda pa utegne varovati tisti del novega zakona o arhivih, ki govori o varstvu osebnih podatkov in ki določa, da je mogoče takšne dokumente dobiti na vpogled 75 let po njihovem nastanku oziroma 10 let po smrti osebe, na katero se nanašajo, ali pa seveda, če še živi, z njegovim pooblastilom.

Po Delu (posredoval Vinko Levstik).

Vernost na Slovenskem

Ljubljansko Delo je na velikonočno soboto objavilo izsledke javnomnenjske raziskave o vernosti na Slovenskem. Ugotovitve so zanimive, posebno če upoštevamo, kakšen vir jih sporoča.

Od 704 naključno izbranih oseb je 89,2 % izjavilo, da so krščeni, 74,5 % pa, da so tudi verni. V tem odstotku vernih je 17,2 % praktičnih vernikov, ki redno obiskuje verske obrede, 42,8 % jih obrede obiskuje redko, 14,5 % pa nikoli. Velika večina nevernih, teh je 24,7%, je do vere strpnih, saj jih je samo en odstotek izjavil, da so nasprotniki vere, manj kot odstotek pa ni hotel odgovoriti.

Presenetljivo je, da je med tistimi, ki so izjavili, da pripadajo rimskokatoliški veri, 10 % nevernih, 0,6 % pa je celo nasprot-

nikov vere. Versko pripadnost imajo torej za pomembno tudi neverni.

Od vseh vprašanih, med katerimi so verni in neverni, se je velike noči nameralo udeležiti maše približno polovica, to je 48,7 %, 17 do 18 % pa tudi spovedi in obhajila.

Podatki so precej povedni. Zanimivo bi bilo primerjati z drugimi evropskimi in ameriški državami. Verjetno bi primerjava pokazala, da stanje vernosti slovenskega prebivalstva v razmerju s splošnim stanjem razduhovljenega sveta ni toliko zaskrbljivo, kot se bojimo, posebno še, ker je pri ocenjevanju podatkov treba upoštevati znaten delež prebivalstva, ki ni katoliške in niti ne druge krščanske vere.

B.F.

Javna glasila v tranziciji?

V lepo prenovljeni stavbi Zavoda sv. Stanislava v Šentvidu nad Ljubljano je bila v soboto, 19. aprila, okrogla miza o temi *Javna glasila v tranziciji s podnaslovom Prispevek k demokratizaciji in pluralizaciji medijev na Slovenskem*. Prireditelj zelo tehtnega pogovora je bil Radio Ognjišče.

Osrednja nit posegov na okrogli mizi je bilo mnenje, da so slovenska sredstva obveščanja še vedno v rokah t.i. „leve garniture“, se pravi: v rokah ljudi, ki so tudi v času Jugoslavije imeli odločilno vlogo v sredstvih obveščanja.

Na javni tribuni o slovenskih medijih, kot se z ne ravno najlepšo besedo reče danes sredstvom obveščanja, je nastopilo sedem slovenskih mož, ki so tako ali drugače povezani z mediji.

Tadej Labernik, ki je direktor Slovenske tiskovne agencije, je spregovoril na temo *Demokratizacija in sprememba medijskih sistemov* in je bil mnenja, da je v demokratični Sloveniji žal še vedno pravilo, da so novinarji v službi oblastnikov in močnih, vplivnih ljudi in politikov. Med svojim iskrenim posegom se je Labernik tudi dotaknil časnarske etike in dejal, da je v Sloveniji zelo razširjeno pisanje „komentiranih poročil“, ki žal prevečkrat zamenjujejo objektivno poročanje o nekem dogodku. Pluralizacija po njegovem mnenju na področju sredstev obveščanja v Sloveniji teče prepočasi.

Žarko Petan, znan režiser, dramaturg, duhovni pisec aforizmov in bivši generalni direktor Radio-televizije Slovenija, je spregovoril na temo *Pluralizacija javnega zavoda RTV Slovenija*. V svojem živem posegu je dejal, da se je že takoj v začetku, ko je sprejel službo direktorja RTV Slovenija,

zavedal, kaj ga na tem delovnem mestu čaka. Dejal je, da je sprejel službo predvsem zato, ker je bila glavna naloga v novi družbi pluralizacija medijev. Petan je dejal, da se ni dalo kaj dosti spremeniti predvsem zato, ker takratni Demos ni bil enoten, saj so različne komponente gledale na sredstva obveščanja različno; predvsem je povedal, da ni bilo dovolj dobrih kadrov, ki bi lahko zamenjali dosedanje časnarke. Zaradi tega tudi ni bila možna t.i. „ilustracija“ sredstev javnega obveščanja; s tem izrazom se danes v Sloveniji označuje menjava vodilnih kadrov v slovenskem javnem življenju. Petan je dalje dejal, da je prav zaradi majhnega števila časnarskega kadra v Sloveniji na RTV Slovenija ostalo tako kot prej, saj nikogar niso vrgli iz službe in nikogar zamenjali. V Sloveniji ne more biti samo en del družbe demokratičen, ampak mora celotna slovenska družba stremeti za demokratizacijo in pluralizacijo. Pokazal je še na odvisnost medijev od tistih, katerim so namenjeni, in zatrdil, da v Sloveniji še vedno velja pravilo: „Danes krojijo medije lastniki in uredniki“ in da je RTV Slovenija najbolj objektivni medij v Sloveniji po zaslugi urednika Lada Ambrožiča.

Saša Veronik, znan slovenski časnar s televizijskih zaslonov, je podal *Kritični pogled na novinarsko prakso*. Bil je mnenja, da so vsa sredstva obveščanja v Sloveniji slaba, saj ne upoštevajo osnovnih pravil časnarskega kodeksa, da o deontologiji niti ne govorimo. Nanizal je tudi vrsto oslarij, katerim smo priče tako na televiziji kot v časnikih, saj smo vsak dan priče nenatančnemu poročanju o politiki, hujškanju lokalnih dopisnikov proti državi, priče smo preštevilnim mladim poročevalcem, ki ne

poznajo težav starejših ljudi in zato o njih ne poročajo. Dejal je tudi, da v Sloveniji še ni videl niti enega TV posnetka - poročila, ki bi bilo korektno oblikovano. Omenjal je korupcijo, ki je med novinarji v Sloveniji zelo razširjena, in bil mnenja, da se bo Slovenija v svetu promovirala le s tem, da bo gospodarsko in pravno napredovala. Nasploh je bil Veronik mnenja, da je slovenski žurnalizem grob in arogant; v podporo tej trditvi je nanizal vrsto sočnih primerov iz vsakdanje slovenske časnarske prakse. Menil je, da se „medijska tranzicija“ v Sloveniji še ni začela.

Predsednik Krščanskih demokratov Lojze Peterle je nastopil s posegom, kateremu je dal naslov *Soodvisnost medijev in politike*. Povedal je, da so mediji ključni pogoj demokracije in demokratizacije slovenske družbe. Bivše partijsko prilasčanje medijev v Sloveniji je sedaj zamenjalo strankarsko prilasčanje javnih občil. „Prepričan sem, da Demos ni padel samo zaradi privatizacije, ampak in predvsem zaradi vprašanja medijev“. Ko se je Peterle spominjal na začetke pluralizacije medijev v Sloveniji, je povedal, kakšne težave je imel sam, ko je s svojo stranko SKD priboril frekvence za Radio Ognjišče. Takratni premier mu je namreč dejal: „Lojze, sedaj vas bom vrgel ven iz vlade!“ Ko je govoril o vplivu politike na delo časnarjev, je navedel primer nekega političnega mogočnega, ki se v slovenskem parlamentu rad pohvali z besedami: „Mi pokrivamo 80 odstotkov slovenskih novinarjev!“ Zavzel se je za „kritično distanco“ časnarjev in do tega družbenega dogajanja.

Janez Markeš, časnar tednika Mag, je govoril na temo *Avtonomija(e) medijev*.

Takoj na začetku je pribral, da je avtonomija medijev v Sloveniji prej izjema kot pa pravilo. Hkrati pa je bil mnenja, da je Slovenija prostor izgubljenih priložnosti. Markeš je opravil tudi dober zgodovinski pregled odnosa do medijev; menil je, da se o svobodi tiska ni mogoče pogovarjati, če ni demokracije. Je tudi prepričan, da so sredstva obveščanja dejansko res četrta veja oblasti, sila, ki mora oblast nadzirati, jo kontrolirati in opozarjati na njene napake. Prepričan je, da v Sloveniji še ni avtonomije novinarstva, ker še ni vzpostavljena moderna država.

Za njim je spregovoril urednik tednika Mag Danilo Slivnik, ki je v dvorani nalezel tudi na najbolj radodarne aplavze. V nasprotju z ostalimi je Slivnik brez dlak na jeziku povedal, da slovenski časnarji točno vedo, kaj delajo, ker jih je t.i. levica pripravila do tega, da so ji še naprej v službi in ji tudi opravljajo levji delež vsega umazanega posla. T.i. levica se je kapilarno oprla na slovenske časnarje, ki so ji tudi v današnjem času ostali zvesti in so dejansko njeni dvorski norčki. Malce privoščljivo je Slivnik tudi dejal, da nastopi tragedija takrat, ko se politika ukvarja z mediji, ko je sama v težavah. Izredno jasno je tudi nakažal manipuliranje z resnico in mediji, ko je povedal, da t.i. levica v Sloveniji investira tudi v edino dobro komercialno TV mrežo POP TV; tako skrbi, da se pozornost slovenske javnosti odvrta od politike. Bil je tudi mnenja, da je stara nomenklatura v bivši Jugoslaviji tudi na slovenskih tleh vedno zelo skrbela za medije in jih obvladovala; to se danes žal nadaljuje.

Nad. na 6. str.

Čehov: Tri sestre

Pred dnevi je Slovensko gledališče v Buenos Airesu postavilo na oder v Slovenski hiši klasično delo Antona Čehova *Tri sestre* v Pirjevčevem prvodu. Zgleda, da je ta dramatik priljubljen naši publiki in režiserju, saj smo že imeli priliko videti nekaj drugih njegovih del.

Delo je odlična psihološka analiza življenja v odročnem ruskem mestecu v provinci in brezizhodno hrepenenje treh sester, ki se skušajo rešiti iz dolgočasja in rutine, ki jo preseka prihod vojakov v mesto, a je usoda močnejša in tragična, čeprav se končno le spopadejo z življenjem in poiščejo v delu vsaj neko znosno eksistenco. Podobne misli smo navajeni še iz Cankarja, ki pa je bolj brezizhoden in pesimističen.

Režiser Maks Borštnik je igro zamislil in postavil v primerno okolje in sceno, ki jo je zelo natančno in času primerno izdelala Magdi Vlaho. V igri je Borštnik poudaril sentimentalno, psihološko in notranjo poanto, ki je sovpadala s tematiko drame, tako da je navdušila občinstvo. Dejanje je potekalo hitro in brez zastoja, posamezni psihološki prozori pa so prepričljivi in glo-

boki. Igralci so bili to pot večinoma novi, oziroma jih še nismo imeli priliko videti na osrednjem odru, ter so odlično in odgovorno izvršili svoje delo. Najtežje breme so nosile vse tri sestre, ki so zelo neposredno, živahno in prepričljivo izrazile svoje notranje življenje, mišljenje in pričakovanja, kakor tudi družbeno zunanje dogajanje.

Metka Kahne, ki je igrala Olgo, je predstavila močno in realistično podobo, ki je v oporo vsem sestram, čeprav jo življenje postavi na mesto, ki si ga ne želi. Druga sestra, Maša, - igrala jo je s polno energijo Cintija Frontini - je v svojem praznem zakonu polno in živahno izrazila željo po spremembi in je svojo afero s polkovnikom privedla prepričljivo in zrelo in se povrnila v žalostno vsakdanjost. In še Irina, tretja, najmlajša sestra, katere sanje po Moskvi je utelesila v odlični in tekoči igri Diana Truden z mladostnim ognjem, je svojo tragično usodo rešila v delu.

Njihovega brata Andreja, slabiča, je psihološko globoko igral že poznani Dominik Oblak, njegovo vulgarno ženo pa Mirijanka Voršič - Truden, ki je to težko vlogo

Iz skupinskega prizora v igri *Tri sestre* Foto: Marko Vomberger

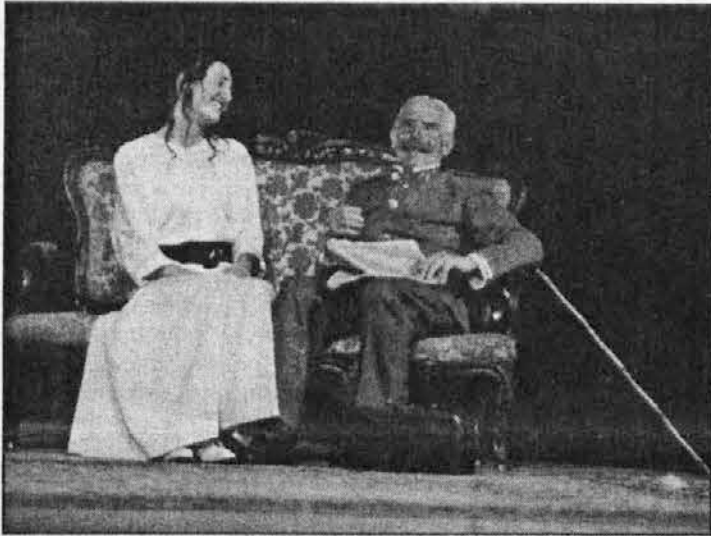
perfektno odigrala. Še druge osebe so popestrile dejanja: Borštnik je s svojo že tradicionalno umetniško žilico zaigral starega vojaškega zdravnika Čebutikina, ki ga je morda le malo preveč karikiral. Poveljnik Veršinina, ki ga je igral Jože Rupnik, je solidno in umirjeno utelesil vlogo, idealist Janez Krajnik pa je predstavil ves ogenj Tu-

zenbaha, človeka, ki najde svojo bodočnost v delu in ljubezni, a ga usoda pokoplje. Mašinega moža, naivnega in ljubečega, je resno in z zanosom podal Marko Petek, ciničnega iz dolgočasnega vojaka Saljoni na pa mladi in odlični Marko Pallotta s karakterno predstavitvijo. Kot stara služkinja je sproščeno nastopila Marija Zurc Čečeva. Poznani igralec Stanko Jerebič je vnesel humoristično žilico v vlogo slugę Feraponta, stransko vlogo pa je dobro in igri primerno odigrala Mici Črnak Burjek.

Naj še omenimo, da so sodelovali in uspešno pripomogli k odlični igri Damjan Ahlin (luči), Janez Jereb (glasba), asistent režije Dominik Oblak, inspicijerka Marija Zurc Čečeva, rekviziter Marko Štrubelj, Janez Mariček in Marko Grabnar (pomoč na odru) in Lojze Rezelj pri administraciji.

Pravilno bi bilo, da bi bil vsaj en odmor, kajti igra je trajala dve uri in pol in je težko zdržati pozornost toliko časa. Drama je bila igrana 5. 12. in 13. aprila.

Veseli smo, da je Čehov zadovoljil pričakovanja občinstva in prikazal, da se lahko na naše odre postavi klasična dela ter da jih tudi gledalci z veseljem in zadovoljstvom sprejmejo.

Diana Truden in Maks Borštnik

Dominik Oblak in Mirijanka Voršič Truden

VESELKA ŠORLI PUC

Celovski zvon XIV/52-1997 (2)

Iz popotne beležnice (Bariloche)

Medtem ko avto hitro požira stotine kilometrov (ceste so dobre in na odprtem precej prazne), se pokrajina spreminja skoraj neopazno. Barvna skala zlagoma drsi od zelenih proti rumenim barvnim tonom, dreves je vse manj, zamenjuje jih nizko rastje in šopi trav, to pa je znak, da se tako imenovana vlažna pampa umika suhi, ki ji bo drugi dan vožnje sledila še bolj skopa Patagonija. Približno tristo kilometrov dolgi, neusmiljeno ravni odsek ceste seka najkrajšo pot proti zahodu skozi popolno puščino. Samo rožnat pesek in suho, nizko rastlinje in cesta, ko jo v osišču perspektive nagradene zračne plasti stapljajo z nebesno modrino, tako da stranska trikotnika obrobja kot roglja štrilita v prazno... Argentinci ta del ceste s strahom imenujejo *Camino del Desierto*. Napisi in ostanki razbitih, sežganih avtomobilov ob poti utrujene voznike opozarjajo, da ta cesta s svojo monotonostjo kaj hitro pripelje tja, kamor nisi bil

namenjen. Na koncu te čaka slavolok. To čudno prikazen sredi popolne pušče so postavili na čast argentinski armadi, ki je v *Conquisti del Desierto* pred kakimi sto leti v teh krajih dokončno zlomila odpor prvotnih naseljencev, *Araukancev*.

Mimo planjav, na katerih so redko posejane naftne črpalke, podobne večno ključajočim pticam, se bližaj kraljestvu vodovja reke *Limaj*. Svet se tu že bolj opazno dviga in spet spušča, na obzorju se začneja polagoma izrisovati veriga Andskega pogorja, nekje izza roba (vidljivost je neverjetna) pokuka kakih 300 km oddaljena povsem bela pravilna piramida ognjenika *Lanin*.

Najstarejši opis Bariloch izpod peresa kakega Slovence, ki mi je uspelo zaslediti, je potopisni članek, ki ga je v septemberski številki Duhovnega življenja leta 1941 v Buenos Airesu priobčil urednik te revije monsignor Janez Hladnik. V Hladnikovih časih se je dalo po Argentini nadvse udobno potovati z vlakom. Železniška mreža, ki so jo vzpostavili Angleži, je bila odlična, a jo je država v zadnjem času, žal, skoraj popolnoma zanemarila.

Tako opisuje Hladnik svoje prvo srečanje z Barilochami:

... Bili smo sredi brd, katera so kazala sveže zelenje po nižjem delu svojega pobočja. Daleč, daleč tam pred nami, prav pod soncem, ki se je

nižalo v zaton, so medleli snežni vršaci v družbi Tronadorjevi.

Pod nami se je pojavil mali potoček, ki je pa neutegoma iskal pot prav tja kamor mi, ki je tudi vsak čas večji postajal in bil nazadnje že lepa reka. Iz vseh brd so pritekali vanj potočki in gnali svoje vode doli proti Tigrovemu jezeru, kakor bi bilo prestavljeno po naše ime Nahuel Huapi.

Gosteje so začele postajati nasebline. Tu pa tam se je pokazala lepa hišica gosposkih ljudi, tam bogata in ponosna estancija.

Kmalu je zablestelo doli v dolini bistro jezero, ki tvori osnovo argentinske Švice. Še nekaj vijug, pa je vlak zadržal tek in ostal na postaji *San Carlos de Bariloche*.

Ta kraj je nekaj čisto novega. Dolga stoletja je že imela argentinska zgodovina za seboj, predno so spoznali vrednost te dežele. Ko so konkvistadorji potiskali prvotne prebivalce dežele vse dalje v notranjost, ko so izpodirivali domačina iz plodnih dežel na argentinskem severu in po krajih sedanje province Buenos Aires, so v senci Tronadorja živeli prvotni prebivalci svoje nemoteno življenje. Šele l. 1672 se omenja prvi belec, ki je našel pot do tistih neznanih krajev. Preje so pač poznali dragocene kože razne zverine, katere so vozili Indijanci po 700 km dolgi poti do morja. Njihova pot sicer ni bila tehnično dovršena, toda kar je zbudilo veliko pozornost je to, da so železnico speljali prav po tistih krajih, koder je tekla stara pot, znamenje, da so tudi Indijanci razumeli nekaj inženirskega.

1672 se omenja kot prvi znanilec nove dobe jezuit Mascardi, ki je divjakom prinesel evangelijski nauk in dosegel med njimi prav lepe uspehe. Narod je pridobil za urejeno življenje in jim ustanovil redukcijo, v kateri jim je bila zagotovljena pravica in zagotovljena var-

nost pred zlorabo španskih roparjev, ki so po mnogih krajih na okruten način civilizirali prvotne prebivalce tako, da so jih za glavo okrajšali, ali na kakšenkoli način spravili s pota. Skoraj dve stoletji so domačini uživali sadove tega apostolskega dela, ki ga je med njimi s toliko ljubezni začel prvi misijonar, ki je iz divjih lovcev in ribičev vzgojil poštene ljudi.

... Toda tja v tiste kraje so dobili dostop slabi ljudje, kar je bilo tem lažje, ker je bil jezuitski red razpuščen in redukcije v republiki že davno razgnane. Prejšnje stoletje je prineslo mnogo okrutnosti v skrito deželo. Marsikatera puščica je zabodla vsiljivce in padale so indijanske glave, dokler ni indijanski element podlegel priseljencem, ki so leta 1895 ustanovili naselje *San Carlos de Bariloche*, ki je postala osrednji kraj argentinske Švice in pridobil ogromen pomen, ko je 1934 stekla železnica, ki je kraj in jezero zvezala z daljnim svetom in odprla pot tisočim letoviščarjem, ki sedaj hite, uživati lepoto krasne gorske pokrajine in bistrih jezer na podnožju ledenega Tronadorja.

Med časi častitega jezuita Mascardija (ki je, mimogrede, končal mučeniške smrti, kakor tudi dva njegova naslednika) in dobo, ko so množice petičnih turistov po čajnicah opremljenih v švicarskem slogu, mirno srkale čaj iz angleških skodelic in prigrižovale krhke kolačke, se je moralo zgoditi še marsikaj, o čemer Hladnik ne poroča. O Barilochah z okolico namreč ni mogoče govoriti, na da bi omenili osebo, ki je za odkritje in nadaljni razvoj teh krajev storila nekaj odločilnih korakov. Leta 1875 je namreč iz Buenos Airesa na svojo prvo pot na jug krenil *Francisco Moreno*.

Nadaljevanje prihodnjič

Popravek

V prejšnji številki se mora v drugem stolpcu, tretjem odstavku tega podlistka pravilno brati: ...ljudem med polnočno znoj curkoma teče po telesu. Prosimo, da nam oprostite.

